

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Beknopte natuurtoets Tussen de Vaarten Dokkum

Opdrachtgever: Gemeente Noardeast-Fryslân

projectnummer: P001301

Onderwerp: Beknopte natuurtoets woningbouw Tussen de Vaarten Dokkum

Datum: 12-09-2022

Inleiding

KADER

De initiatiefnemer heeft plannen om ten zuiden van de Birdaarderstraatweg in Dokkum woningen te bouwen en de huidige boezemkade en de peilscheiding te verplaatsen. Hiervoor wordt een ruimtelijke procedure doorlopen. Om de uitvoerbaarheid van het plan aan de natuurwet- en regelgeving te toetsen, is een beknopte natuurtoets uitgevoerd. Het doel hiervan is ook om na te gaan of aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) of het provinciaal ruimtelijk natuurbesluit noodzakelijk is¹.

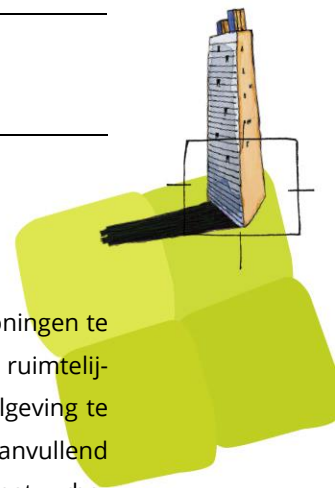
Naast het raadplegen van bronnen is het onderzoeksgebied (hierna: plangebied) ten behoeve van de natuurtoets op 22 augustus 2022 bezocht door een ecooloog van BügelHajema Adviseurs. De weersomstandigheden waren: helder, droog, circa 18 °C en een zwakke wind.

PLANGEBIED EN PLANNEN

Het plangebied ligt ten zuiden van de Birdaarderstraatweg in Dokkum. Het plangebied bestaat uit grasland en wordt aan de oost- en zuidzijde begrensd door brede watergangen. Dwars door het grasland en ten westen hiervan ligt een smallere sloot. Langs oevers aan de oostzijde van het plangebied staat een aantal jonge bomen en struiken. Bebouwing is niet aanwezig.

De plannen bestaan uit realisatie van 25 kavels voor woningen met bijgebouwen. Rondom de kavels worden nieuwe watergangen gerealiseerd. Verder worden de huidige boezemkade en de peilscheiding verplaatst. Hiervoor worden gedeeltes van de oevers vergraven, grond vergraven, de sloot die door het grasland loopt (deels) gedempt en vegetatie verwijderd.

¹ De Wet natuurbescherming (Wnb) is op 1 januari 2017 in werking getreden en betreft zowel soortenbescherming als bescherming van (Europese) natuurgebieden.

Figuur 1. Onderzoeksgebied (c.q. plangebied) in rood omlijnd (bron kaartondergrond: luchtfoto van www.ruimtelijkeplannen.nl).

Foto's 1 – 14. Impressie van het plangebied op 22 augustus 2022 (bron: BügelHajema Adviseurs).

Soortenbescherming

Onderdeel van de Wnb is soortenbescherming van planten en dieren. Dit betreffen:

- alle van nature in Nederland in het wild voorkomende vogels die vallen onder de Vogelrichtlijn (Wnb art. 3.1-3.4);
- dier- en plantensoorten die beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (Wnb art. 3.5-3.9);
- nationaal beschermde dier- en plantensoorten genoemd in de bijlage van de wet (Wnb art. 3.10-3.11).

Van deze laatst genoemde groep beschermde soorten mogen provincies een zogenaamde 'lijst met vrijstellingen' opstellen (Wnb art. 3.11). Voor de soorten op deze lijst geldt een vrijstelling van de verboden genoemd in art. 3.10 eerste lid van de Wnb.

INVENTARISATIE

Uit het raadplegen van de waarnemingen van de laatste vijf jaar in de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF)² op 30 augustus 2022 blijkt dat binnen een straal van twee kilometer rond het plangebied een aantal beschermde planten- en diersoorten is waargenomen. Het betreft vogels met jaar- rond beschermde nesten, zoogdieren en een dagvlinder (grote weerschijnvlinder).

In het grasland zijn tijdens het veldbezoek enkele algemene gras- en plantensoorten, zoals Engels raaigras, ridderzuring, krulzuring, rode en witte klaver en paardenbloem waargenomen. De aangetroffen soorten duiden op voedselrijke tot zeer voedselrijke omstandigheden. De oevers en watergangen worden gedomineerd door riet, grote lisdodde, grote egelskop, harig wilgenroosje, haagwin-

² Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De NDFF is de meeste complete natuurdatabank van Nederland. De NDFF geeft informatie over waarnemingen van beschermde en zeldzame planten en dieren en bevat uitsluitend gevalideerde gegevens.

de, grote brandnetel, akkerdistel, kroossoorten en kikkerbeet. Ook deze soorten duiden op voedselrijke tot zeer voedselrijke omstandigheden. Opgaande beplanting langs de oevers bestaat voornamelijk uit schietwilg. Beschermde plantensoorten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Beschermde plantensoorten zijn niet uit de omgeving van het plangebied bekend (NDFF) en zijn vanwege de voedselrijkdom ook niet in het plangebied te verwachten.

Uit de omgeving van het plangebied is een aantal vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten bekend, zoals buizerd, sperwer, gierzwaluw en huismus (NDFF). In het plangebied staat geen bebouwing waar de gebouw bewonende soorten gierzwaluw of huismus in kunnen broeden. In de jonge bomen langs de oevers zijn tijdens het veldbezoek geen nesten aangetroffen, die van vogels met jaarrond beschermde nesten - zoals buizerd of sperwer - kunnen zijn. Het grasland kan wel onderdeel zijn van het foerageergebied van buizerd of sperwer.

In de jonge bomen en rietruigtes kunnen algemene soorten als merel, winterkoning en rietgors broeden. De nesten van algemene soorten zijn alleen tijdens de broedperiode beschermd.

Tijdens het veldbezoek zijn in de bomen geen scheuren, holtes of loszittende schors waargenomen waarin vleermuizen een verblijfplaats kunnen hebben. De aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen in de bomen kan daarom worden uitgesloten. Door het ontbreken van bebouwing kan de aanwezigheid van gebouw bewonende vleermuizen ook worden uitgesloten. Het plangebied kan wel een onderdeel vormen van het foerageergebied van vleermuizen die in open gebieden foerageren, zoals gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger. De watergangen langs de oost- en zuidzijde van het grasland vormen een onderdeel van een doorgaande structuur van water en kunnen zo fungeren als vliegroute voor vleermuizen, zoals meervleermuis.

Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor een aantal grondgebonden zoogdiersoorten, zoals de uit de omgeving bekende veldmuis en egel (NDFF). Voor deze soorten geldt in de provincie Fryslân een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen.

In de directe omgeving van het plangebied is het voorkomen van de niet-vrijgestelde boommarter en otter (NDFF) bekend. In de bomen langs de oevers zijn tijdens het veldbezoek geen geschikte holtes voor boommarter aangetroffen. Verder zijn de stammen van de bomen grotendeels te smal om geschikte ruimtes voor boommarter te hebben. De watergangen kunnen onderdeel zijn van het foerageergebied van otter. Geschikte verblijfplaatsen voor otter langs de oever, zoals boomstammen of holtes, zijn niet aanwezig. Otter zal daarom hooguit incidenteel langs de oevers van het plangebied voorkomen. De oevers van het plangebied zijn door de aanwezigheid van brede rietkragen en watervegetatie geschikt als leefgebied voor waterspitsmuis.

De aanwezigheid van andere niet-vrijgestelde grondgebonden zoogdiersoorten in het plangebied kan gezien de terreingesteldheid en/of het ontbreken van waarnemingen uit de omgeving (NDFF) worden uitgesloten.

Het plangebied vormt geschikt voortplantings- en landbiotoop voor enkele algemene amfibieënsoorten, zoals gewone pad en bruine kikker. Voor deze soorten geldt in de provincie Fryslân een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen. Niet-vrijgestelde amfibieënsoorten zijn niet uit de omgeving van het plangebied bekend (NDFF). Niet-vrijgestelde amfibieënsoorten zijn vanwege het ontbreken van waarnemingen uit de omgeving (NDFF) en het ontbreken van geschikt biotoop niet in het plangebied te verwachten.

In de omgeving is het voorkomen van de beschermde dagvlindersoort grote weerschijnvlinder bekend (NDFF). Deze soort komt voor in vochtige loofbossen of bosjes in beekdalen en andere vochtige bosschages met breedbladige wilgensoorten, de waardplanten van de rupsen. Gezien de afwezigheid van geschikt biotoop, is grote weerschijnvlinder niet in het plangebied te verwachten. In de watergang aan de zuidzijde van het plangebied groeit krabbenscheer en gele plomp. Groene glazenmaker is een soort die voorkomt bij wateren met krabbenscheer en is in relatief grote aantallen binnen vijf kilometer van het plangebied waargenomen (NDFF). Daarom is de aanwezigheid van groene glazenmaker in de watergang ten zuiden van het plangebied niet uit te sluiten.

Beschermde soorten uit de soortgroepen vissen en reptielen zijn vanwege het ontbreken van waarnemingen uit de omgeving van het plangebied (NDFF) en het ontbreken van geschikt biotoop niet in het plangebied te verwachten.

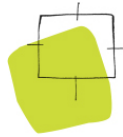
TOETSING

Negatieve effecten op vleermuisverblijfplaatsen en jaarrond beschermde nesten van vogels kunnen worden uitgesloten.

De watergang ten zuiden van het plangebied is geschikt als leefgebied voor groene glazenmaker. Wanneer werkzaamheden aan of in deze watergang plaatsvinden, is nader onderzoek naar deze soort nodig. De oevers van het plangebied zijn geschikt als leefgebied van waterspitsmuis. Wanneer de oevers worden vergraven of riet en watervegetatie wordt verwijderd, is nader onderzoek naar waterspitsmuis nodig.

Het plangebied zal naar verwachting niet volledig ongeschikt worden voor de te verwachten vleermuissoorten die regelmatig in open en stedelijk gebied foerageren.

Bij uitvoering van het plan wordt het plangebied naar verwachting minder geschikt als foerageergebied voor buizerd of sperwer, waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn.

Verder zijn de watergangen ten oosten en zuiden van het plangebied geschikt als foerageergebied voor otter.

Door de plannen gaat geen essentieel foerageergebied van bovengenoemde soorten verloren, want het plangebied vormt hier hooguit een zeer klein en marginaal onderdeel van. In de directe omgeving is in ruime mate alternatief en bovendien hoogwaardiger foerageergebied voor deze soorten aanwezig. Een negatief effect op vogels met jaarrond beschermde nesten, grondgebonden zoogdiersoorten of vleermuizen door verlies van foerageergebied is niet aan de orde.

Doordat de watergangen rondom het grasland behouden blijven, zal de doorgaande structuur van water niet onderbroken worden. Daarom is een negatief effect op een essentiële vliegroute van vleermuizen door demping of versmalling van een watergang niet aan de orde.

Negatieve effecten op een eventuele vliegroute door lichtuitstraling moeten worden voorkomen door tijdens de bouw- en gebruiksfase directe lichtuitstraling op de watergangen te vermijden.

Voor de overige vogelsoorten, zonder jaarrond beschermd nest, geldt dat, indien werkzaamheden aan vegetatie tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd, in gebruik zijnde nesten van vogels kunnen worden verstoord of vernietigd. Dit is bij wet verboden. Om vernietiging van in gebruik zijnde nestplaatsen te voorkomen, dient bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden daarom voldoende rekening te worden gehouden met het broedseizoen of dient voorafgaand aan de werkzaamheden te worden vastgesteld dat geen bezette nesten aanwezig zijn. Een standaardperiode voor het broedseizoen is er niet; van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen ongeveer van 15 maart tot 15 juli duurt.

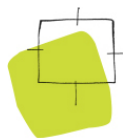
Als gevolg van de ontwikkelingen kunnen enkele verblijfplaatsen van algemene amfibieën- en zoogdiersoorten worden verstoord en vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie Fryslân. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wnb.

Gebiedsbescherming

Voor onderhavig plangebied is de volgende wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant: de Wnb en de provinciale structuurvisie en verordening.

WET NATUURBESCHERMING

In de Wnb is de bescherming van Natura 2000-gebieden geregeld. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningsplichtig. Relevant is dat de Wnb een externe werking

kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

NATUURNETWERK NEDERLAND

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), voorheen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd, is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland. Dit netwerk moet voldoende robuust zijn voor een duurzame verbetering van de omstandigheden voor de wilde flora en fauna en voor natuurlijke leefgemeenschappen. Het NNN is als beleidsdoel opgenomen in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing, ontwikkeling en bescherming van het NNN.

De begrenzing en ruimtelijke bescherming van de provinciale NNN en de bijbehorende natuurverbindingen is voor de provincie Fryslân uitgewerkt in de op 23 september 2020 vastgestelde Omgevingsfysy 'De Romte Diele' (Omgevingsvisie) en in regels vastgelegd in de Verordening Romte Fryslân 2014 (laatstelijk vastgesteld op 23 maart 2021). Het ontwerp van de Omgevingsverordening Fryslân 2021 is op 16 februari 2021 gepubliceerd en wordt op korte termijn vastgesteld. De nieuwe omgevingsverordening vervangt daarmee dan de oude verordening.

NATUUR BUITEN HET NNN EN WEIDVOGELLEEFGEBIED

Vanuit de Omgevingsvisie en de Verordening Romte Fryslân 2014 wordt voor natuur buiten de NNN-gebieden bij ruimtelijke plannen specifiek ingezet op de bescherming van bestaande natuurgebieden en natuurwaarden in agrarisch gebied en de bescherming van weidevogelgebieden.

INVENTARISATIE

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Waddenzee' ligt circa 8,1 kilometer ten noorden van het plangebied. 5,4 kilometer ten zuidoosten van het plangebied ligt een gebied dat is aangewezen als NNN. Ten zuiden van het plangebied ligt op circa 20 meter afstand een gebied dat is aangewezen als natuur buiten het NNN. Het plangebied ligt 145 meter ten zuiden van het dichtstbijzijnde weidevogelkansgebied.

TOETSING

Het terrein ligt op grote afstand van het Natura 2000-gebied 'Waddenzee'. Hierdoor zijn in potentie alleen effecten mogelijk door externe werking. Het plangebied is gescheiden van het Natura 2000-gebied door bebouwing, wegen en agrarisch gebied. Gezien de grote afstand tot het Natura 2000-gebied, de inrichting van het tussenliggende gebied en de aard van het plan, kan een toename van verstoring door geluid, verlichting of optische verstoring worden uitgesloten.

Een eventuele toename van stikstofdepositie als gevolg van bouwwerkzaamheden in de aanlegfase is op basis van de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering vrijgesteld van een vergunningsplicht.

Er kan echter in potentie wel sprake zijn van een toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden tijdens de gebruiksfase. Daarom moet een AERIUS-berekening worden gemaakt waaruit blijkt of tijdens de gebruiksfase al dan niet sprake is van stikstofdepositie boven 0,00 mol N/ha/ja in stikstofgevoelige habitattypen van Natura 2000-gebieden.

Het NNN en Natuur buiten NNN in Fryslân kennen geen externe werking. Met de uitvoering van de plannen gaat geen NNN, Natuur buiten NNN of weidevogelleefgebied verloren, waardoor negatieve effecten hierop kunnen worden uitgesloten.

Beschermde houtopstanden

De Wnb beschermt bos van minimaal 1.000 m² en bomenrijen van minimaal 21 bomen gelegen buiten de bebouwde kom.

INVENTARISATIE EN CONCLUSIE

In het plangebied zijn geen beschermde houtopstanden aanwezig. Daarom is het niet nodig om een kapmelding bij de provincie Fryslân te doen.

Conclusie

Voor dit plan is op 22 augustus 2022 een veldbezoek uitgevoerd en daarnaast zijn verspreidingsgegevens van beschermde soorten in en om het plangebied uit de NDFF geraadpleegd. Het veldbezoek en de verspreidingsgegevens geven een nog onvoldoende beeld op de natuurwaarden in het gebied om de toetsing aan de Wnb op te baseren.

Uit de toetsing komt naar voren dat de watergang ten zuiden van het plangebied geschikt is als leefgebied voor groene glazenmaker. Wanneer werkzaamheden in of aan de watergang worden uitgevoerd, is nader onderzoek naar groene glazenmaker nodig. De oevers van het plangebied zijn geschikt als leefgebied van waterspitsmuis. Wanneer de oevers worden vergraven of riet en watervegetatie wordt verwijderd, is nader onderzoek naar waterspitsmuis nodig.

Negatieve effecten op een eventuele vliegroute van vleermuizen door lichtuitstraling moeten voorkomen worden door tijdens de bouw- en gebruiksfase directe lichtuitstraling op de omringende watergangen te vermijden.

Verder moet bij de werkzaamheden rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Dit betekent dat er bij voorkeur buiten het broedseizoen wordt gewerkt, dus buiten de periode half maart tot half juli.

Het is ook mogelijk om voor het broedseizoen te starten met de werkzaamheden en continu door te werken. Dan is het waarschijnlijk dat vogels niet in het plangebied gaan broeden vanwege de continue verstoring.

Is de wens om de werkzaamheden in het broedseizoen te starten, dan is het nodig om het plangebied voorafgaand aan de start te (laten) inventariseren op broedgevallen. Zijn er op dat moment vogels aan het broeden, dan kunnen de werkzaamheden pas starten als de jongen zijn uitgevlogen.

Op basis van de stikstofberekening kan worden bepaald of een vergunning van de Wnb nodig is voor uitvoering van het plan. Een nadere analyse van het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid is niet noodzakelijk. De ontwikkeling is op het punt van provinciaal ruimtelijk natuurbeleid niet in strijd met de Verordening Ruimte Fryslân 2014. Het plan leidt tot slot niet tot negatieve effecten op in het kader van de Wnb beschermde houtopstanden.